

4. JÉZUS MEGKENETÉSE BETÁNIÁBAN

Gyülekezeti óraszám 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.
(Jn 12,1–8)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

Biblia magyarázó jegyzetekkel. Budapest, 1997, Kálvin Kiadó.

Kálvin János magyarázata Máté, Márk, Lukács összhangba hozott evangéliumához, Budapest, 1942.

Szabó Andor: Lábam előtt mécses a te igéd. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.

Szénási Sándor: Ünnepeink, Budapest, 2007, Kálvin Kiadó.

Ulrich Wilckens: Das Evangelium nach Johannes, Göttingen, 1998, Vandenhoeck and Ruprecht in Göttingen.)

A húsvéti ünnepkör:

Nagyböjt: A húsvét ünnepére a nagyböjtnek nevezett időszak készít elő. Ezzel különböztetik meg a kisebb évközi böjtöktől. Nagyböjtnek nevezzük a húsvét előtti 40 nap időszakát. Ebben az időszakban készül elő lélekben és testben is a hívő ember Jézus Krisztus halálának és feltámadásának ünnepére. A 40 nap a Szentírásban különleges jelentőségű. Jézus maga is 40 napig böjtölt. A korai egyházban ebben az időszakban készültek elő a katekumenusok a keresztelésükre, amire húsvét hajnalán került sor. A húsvét ünnepe segített abban, hogy a megkeresztelendő hitújjoncok megérthessék méginkább, hogy a keresztség jelentése eltemeteni és feltámadni Krisztusban új életre.

A nagyhét: Virárvasárnappal veszi kezdetét a nagyhét. A 4. században kapta ezt az elnevezést a húsvétot megelőző egy hét időszaka. A Református Egyházban a nagyhét időszaka az úrvacsorára való felkészülés, önvizsgálat, bűnbánattartás ideje.

Virágvasárnap: Jézus Jeruzsálembé való bevonulását, Krisztus királyvoltát ünnepeljük ezen a vasárnapon. A magyar nyelv a pálmák helyett a virágokat őrizte meg elnevezésében. A pálma a győzelem, a diadal jelképe volt. Virágvasárnapnak nevezi még néhány nyelv ezt az ünnepet. (örmény, cseh, szlovák, szlovén, szerb, horvát, makedónok.)

Nagycsütörtök: Az utolsó vacsora alkalma volt, az úrvacsora szereztesének az ünnepe. Ez volt a zsidó páskavacsora ünnepének az ideje is. Jézus ennek az ünnepnek adott új értelemet a saját kereszthalálára való utalással.

Nagypéntek: Jézus szenvedésének, kínhalálának az ünnepe. Egyes vidékeken a gyász kifejezésére fekete ruhában mennek ilyenkor az emberek templomba.

Nagyszombat: Jézus sírban lételének ünnepe.

Húsvét: A húsvét volt az első keresztyén ünnep, amelyet Jézus Krisztus követői együtt ünnepeltek. A magyar nyelv sajnos nem Jézus feltámadásának a tényét, hanem a böjti időszak leteltének a végét őrizte meg kifejezésében. A Niceai Zsinat 325-ben a húsvét időpontját úgy határozta meg, hogy a tavaszi napéjegyenlőséget követő első holdtölte utáni vasárnapon legyen. Húsvét az egyházi év legfontosabb ünnepe. Amikor Krisztus feltámadását ünnepeljük, akkor újra és újra megerősödünk abban egyrészt, hogy Jézus Krisztus legyőzte a feltámadásával a bűn és a halál hatalmát, másrészt, hogy mi magunk is az Ő feltámadása által feltámadunk majd örök életre. Helyettes áldozatát Isten elfogadta, és így utunk van Istenhez. Az Istentől elszakadt embernek a Jézus Krisztus feltámadásába vetett hite által állhat helyre a kapcsolata Istennel. A Heidelbergi Káté a 45. kérdés-feleletben foglalkozik a Krisztus feltámadásának a kérdésével. A témát azonban nem úgy közelíti meg, hogy hogyan történt a feltámadás, hanem, hogy miért történt, azaz mi volt a feltámadás célja, azaz mi az ember haszna abból, hogy Jézus feltámadt. A válasz a múlt-jelen-jövő hármasságában született meg. A múltat tekintve, Jézus a

feltámadásával állította helyre az ember és Isten között megromlott kapcsolatot. Jézus felmentett minket a bűn miatti tartozás alól. A jelent tekintve a keresztyén embernek már e földi életben elkezdődik a feltámadás, ez az új életet jelenti. A jövőt tekintve pedig az az ember haszna, hogy bízhat abban, hogy a test halála után feltámadás lesz majd az osztályrésze.

Húsvét vasárnap: Jézus Krisztus halálból való feltámadásának ünnepe.

Húsvét hétfő: Húsvét hétfőn Krisztus feltámadásának a hasznára, a keresztyén ember feltámadására fordítjuk a figyelmet.

Jézus mennybemenetelének ünnepe: A húsvéti ünnepkör utolsó ünnepe. Jézus feltámadása utáni 40. napon a mennybe ment. A 4. századtól kezdve ünnepelte a keresztyén egyház. Legtöbb országban munkanap. (Római katolikus elnevezés szerint áldozócsütörtök ünnepe. Ekkor van az elsőáldozás. De mi reformátusok maradjunk csak a mennybementel ünnepe elnevezésnél.)

Jézus utolsó hetének egyik fontos eseménye volt a megkenetése. Ez a szimbolikus cselekmény utalt Jézus halálára. Jézus elfogadta.

1. vers: Mivel a páska ünnepe közeledik, sokan jönnek vidékről a fővárosba az ünnepre. Szokás szerint nagy forgalom indul meg a templom felé, Jézus is visszaér Júdeába, de előtte Lázár családjához tér be, Betániába. A falu 3 kilométerre fekszik Jeruzsálemtől. Az, hogy Jézus most Júdeába megy, előre vetíti, hogy a halálára készül. Hiszen még nem sokkal ezelőtt Jézus kerülte Júdeát, mert meg akarták ott őt ölni. („*Nem akart ugyanis Júdeában tartózkodni, mivel a zsidók meg akarták ölni.*” Jn 7,1)

2. vers: A bibliai leírás nem nevezi meg, hogy kinek a házában történik ez a vacsora, csak annyit olvasunk, hogy: „ott”. Ha összevetjük a többi evangélium leírásával, akkor ez a leprából meggyógyult Simon háza (Mt 26,6) lehetett, ahol Márta vette kézbe a háziasszonyi teendőket. Jézus Lázár társaságából indul el utolsó útjára. Azoknál vendégeskedik, akiknél megmutatta, hogy Ő a halál ura. Sokan vannak együtt Jézussal ekkor, de leginkább a Lázár miatti kíváncsiság hozta őket ide. Mártáról azt olvassuk, hogy amikor egy másik alkalommal Jézus náluk vendégeskedik, Márta szintén az asztal körüli teendőket látja el (Lk 10,40). A két jelenetben van egy különbség. Míg az előzőben az asztal körüli szolgálat miatt Márta nagyon háborog, és Jézus ezt a viselkedést abban a helyzetben nem találja megfelelőnek, itt nem szól egy szót sem, elfogadja Márta diakóniáját. (Ez a görög szó szerepel.) A különbség a két viselkedésben az, hogy itt nincs túlzás. Márta csak egyszerűen szolgát. Nem terheli túl magát semmivel, nem esik végletekbe, túlzásba. Nem foglalja el túlságosan a konyhai tevékenység. Mint a korábbi esetben. Itt megmarad az egészséges határok között. Lázár pedig a görög szöveg szó szerinti fordításában egy volt azok közül, akik az asztal körül ültek. Nem helyezte magát előtérbe, sem Jézus elé, sem pedig a többi Jézus iránt érdeklődők elé, akik nem élhették át az a különleges élményt, hogy őket Jézus visszahozta a fizikai halálból az életbe. A Jézussal való asztalközösség mindig többet jelentett, mint csak együtt étkezni. Lelki közösséget is jelentett. Az asztal mellé félig fekvőül ültek a vendégek, fél karra támaszkodtak.

3. vers: Mária 33 dkg kenetet vesz elő. Indiából, Arábiából behozott nárdus kenetről van szó, amit kozmetikai célra használtak elsősorban. Egyrészt kezek és lábak ápolására, másrészt a halottak bebalzsamozására alkalmazták. Az is lehet, hogy Lázár bebalzsamozására vásárolták eredetileg, és megmaradt. Mária a túlradó szeretetének a bizonyítékeként keni be vele Jézus lábát. Akkor még nem értették a jelenlévők, hogy ezt nem kozmetikai céllal tette, hanem ez egy prófétikus tett volt, ami Jézus közeli halálát jövendőli meg. Bár ez a jelenet Jézus és Mária között játszódott, senki sem tudta kivonni magát a mindent betöltő illat miatt. Mária a hajával törölte le a felesleget, ezzel a teljes hódolatot fejezte ki.

4–6. vers: Júdás szólal meg egyedül, és csak ő mondja el a véleményét az eseményt látva. Ugyan az evangélium lejegyzésekor már tudta mindenki, hogy mit tett Júdás, de ekkor még nem. Ezért a reakcióját bizonyára komolyabban vették, és nem láttak azonnal a háttér indítékot a többiek. Az érvelése ráadásul logikus volt. Igaz volt. Nem minden, ami logikus „teologikus”,

azaz Isten logikájának megfelelő. Az a kenet nem volt a tanítványok közösségének a tulajdona, Júdás mégis úgy ötletelt vele, mintha az övék lenne. Bizonyára csak az árulás után jöttek rá a tanítványok, hogy Júdás folyamatosan ellopott a pénzükből. **7–8. versek:** Jézus értelmezi Mária prófétai tettét. Ezt ekkor a tanítványok még így sem értik.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Korherr: A valláspedagógia fejlődéslelektani alapjai, Budapest 2000)

Református egyházi évünk középpontja a húsvéti ünnepkör. A nagyhét eseményeit a tanulók már a korábbi évekből ismerhetik, ezért ez a lecke elsősorban Mária tetteire fókuszál, amiben öntudatlanul Jézus halálát prófétálja meg. Az egész történet jelképek, rejtett üzenetek sorát tartalmazza. Nem csak a szavak fontosak, hanem a mozdulatok is. A szereplők ismerősek a tanulók számára: 4. osztályból ismerik Lázár feltámasztásának történetét, ebben az évben pedig találkoztak a két nővérrel, ahogy Jézus látogatásakor viselkednek. Mindenesetre jó feleleveníteni akár dramatikus bemutatással is a tudásukat.

Az ünnep része a rítus, a rítus meghatározza az ünnepet. Mivel ünnepre készülő óra ez, ezért érdemes a rítus szempontjából rátekinteni a bibliai történetre. Két rítus közt válik egy hétköznapi cselekedet egy rítussá. A serdülő ebben a korban sokszor kritizálja az egyházi élet hagyományos formáit, szokásait, különösen, ha számára nem hiteles személyek képviselik ezt. A kamasz, ahogy a felnőttek világával általában, a vallással szemben is kritikus. Sokszor az egyházi közösségről, annak képviselőjéről is negatív véleménye van, mert úgy érzi, hogy a vallás gyakorlására kényszerítik.

Ezen a ponton kapcsolhatjuk Máriához őket, aki számára Jézus minden rítust átértelmez. A két rítus – a temetés, amit Jézus alakított „élővé” Lázár feltámasztásával, és a páska ünnepe, amire a főpapok, farizeusok készülnek, amit meg akarnak védeni, mint hagyományt, és aminek végül Jézus fog igazi értelmet adni a halálával.

Mária tette, Jézus megkenése is egy mindennapi cselekedet volt, mert a vendég lábát megmosni, megkenni, megtörölni a vendéglátás hétköznapi szertartásához tartozott. De azzal, hogy drága kenetet használ, a hajával törli meg, új értelmet ad ennek a tettnek, és még csak nem is tudja, hogy talán a Lázár temetéséről megmaradt kenet egy másik test megkenését előlegezi meg. A kenet illata, ami betöltötte a házat, Mária tiszta szívből fakadó áldozatát képviseli. Jézus értelmezi igazán ezt a tettet, rámutat prófétai jelentőségére. A serdülő a többdimenziós szimbolikus értelmezés által meglátja az összefüggéseket a kenet illata, ára, és a Máriában levő hála között, ami számára is példaértékű lehet, hogy Isten felé kifejezze a háláját.

A farizeusok és a főpapok az üres rítus képviselői, míg Mária a hálából fakadó őszinte tetteket jeleníti meg. Az órán teremtünk lehetőséget arra, hogy a tanulók megfogalmazzák, hogyan vannak jelen az ünnepeken, istentiszteleteken, melyik rítust érzik üresnek az életükben, melyiknek látják értelmét, melyiket szeretik. (énekek, imádságformák, ünnepi liturgiák, leülés-felállás az istentiszteleten, áldás stb.)

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none">Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös	<ul style="list-style-type: none">Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban,

<p>beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel elmondani és elemezni a Jézus megkenetés Betániában – bibliai történetet. ○ Tudja az egyházi év ünnepeit felsorolni és azok rítusait. 	<p>játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja önállóan elemezni és értelmezni a Jézus megkenetése Betániában – bibliai történetet. ○ Tudja értelmezni Mária, Júdás és Jézus szemszögéből a történetet és foglaljon állást, indokolja ezt. ○ Tudja az egyházi év ünnepeit és azok rítusait, saját tapasztalataiból mondjon példákat.
--	---

ÓRAVÁZLAT–JAVASLAT

Fő hangsúly: Azt felismertetni, hogy a megtérés képes megváltoztatni az ember életét. Ez a változás őszinte hálában és meglepő tettekben is megnyilvánulhat.

Kognitív cél: Azt felismertetni, hogy a megtérés képes megváltoztatni az ember életét. Ez a változás őszinte hálában és meglepő tettekben is megnyilvánulhat.

Affektív cél: Az Isten iránti hála megélésének elősegítése.

Pragmatikus cél: Annak a segítése, hogy a tanuló a saját élethelyzeteiben keressen lehetőséget az általa megtapasztalt, Isten kegyelmére adott, Isten iránti hálából fakadó tettekre alkalmakat.

Óra fő része	Javaslatok	Módszertani javaslatok, taneszköz
<p>Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Imádság</p> <p>TK 19. ének szövegének 12. vsz. közös imádságként.</p> <p>Énektanulás</p> <p>Csoportbontás</p> <p>6 kiscsoportra bontjuk az osztályt.</p> <p>Villámtörténetek</p> <p>Kiscsoportok írnak egy rövid történet azzal a címmel, amit kapnak.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A hálátlan gyerek • A hálátlan alkalmazott • A hálapénz <p>Menet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Történetírás 	<p>TK énekgyűjtemény 19. ének</p> <p>Javaslat: lányok: 1. vsz. fiúk: 2. vsz.</p> <p>TK énekgyűjtemény 19. ének</p> <p>Énekkel: https://www.youtube.com/watch?v=lwh7az7GaZ4</p> <p>Hangszerrel: https://www.youtube.com/watch?v=G6hfA-wd7mQ</p> <p>A történetfeldolgozás során is 6 kiscsoportban fognak dolgozni a hittanosok, ezért már óra elején érdemes 6</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Felolvasás, címkitalálás • Összegzés: Hogyan fejezte ki a történet szereplője a háláját vagy a hálátlanságát? <p>Átvezetés: A tetteink kifejezik a gondolatainkat. A hála vagy hálátlanság érzése megmutatkozik a tettekben.</p>	<p>részre bontani a nagycsoportot.</p> <p>A kiscsoportok a történetírással értelmezik az adott kifejezést, fogalmat</p> <p>6 kiscsoportunk van: minden fogalmat két kiscsoport kap. A csoportok nem tudják, hogy ki milyen fogalmat kapott. Felolvasásnál a feladat: kitalálni a címet</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Igeolvasás</p> <p>tanuló</p> <p>Tanári előadás:</p> <p>nehezen érthető vagy ismeretlen fogalmak, kortörténeti adatok tisztázása:</p> <ul style="list-style-type: none"> • megkenetés • Betánia • páska • font • nárdusolaj • lábmosás • szegényeknek adakozás • 300 dénár <p>Történet szereplőinek jellemzése</p> <p>kiscsoportban írásban: Hogyan fejezték ki hálájukat vagy hálátlanságukat a bibliai történet szereplői?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lázár • Jézus • Mária • Márta • tanítványok • Júdás <p>Megbeszélés</p> <p>Rítus-ritmus</p>	<p>Biblia, TK</p> <p>Táblára felírni valamennyi fogalmat. Hittanosok füzetbe írják.</p> <p>Füzet Visszakapcsolunk a villámtörténethez.</p> <p>Kis létszámú csoport esetén kevesebb kiscsoporttal is dolgozhatunk, egy kiscsoport 2 szereplőt is kaphat.</p>

	egyéni olvasás csoportos megbeszélés Ötlebörze Találjatok ki mai hálarítusokat! Ötletek ismertetése Ének	Szempontok: a szereplő életének eseménye, amely hálára adhatott okot, a szereplő tettei TK 105. o. kiscsoportban Óra elején tanult ének ismételése
Házi feladat	MFEI 1. és 4. f. MFGY 1. és 4. f.	MFEI 84. o. MFGY 65. o.

TOVÁBBI ÖTLETEK

Film:

<https://www.youtube.com/watch?v=LDBzGHYChy4>

Imádságra nevelés

Imádság a szavakkal 1. Szavak A hittanoktató Mária énekéből a legfontosabbnak tartott szavakat papírcsíkokra írja. A szavak száma a csoport létszámmal megegyező legyen. 2. Előkészítés A hittanoktató egy kör alakú tálca szélére elhelyezi a szavakat körben. 3. Imádkozás szavainak kiválasztása Feladatutasítás: Mindenki válasszon ki egy szót a tálca széléről. Majd helyezték el sorban a tálca közepére a szavakat egyesével. 4. Imádkozás A hittanoktató a kirakott szavakból spontán imádságot mond el hangosan.	<table border="1"> <tr> <td>műfaj</td> <td>többféle</td> </tr> <tr> <td>megfogalmazás</td> <td>hittanoktató a hittanosok által választott szavak felhasználásával</td> </tr> <tr> <td>imádkozás</td> <td>hangosan a hittanoktató</td> </tr> <tr> <td>csoport felosztása</td> <td>nincs</td> </tr> <tr> <td>kapcsolódás</td> <td>Mária éneke</td> </tr> <tr> <td>hely</td> <td>óra közepe vagy vége</td> </tr> <tr> <td>fejlesztési terület</td> <td></td> </tr> <tr> <td>hittanosok</td> <td>szavakat választanak</td> </tr> <tr> <td>hittanoktató</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> • előkészül • hangosan imádkozik </td> </tr> <tr> <td>eszközök</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> • kerek tálca (vagy karton) • szavak papírra írva </td> </tr> </table>	műfaj	többféle	megfogalmazás	hittanoktató a hittanosok által választott szavak felhasználásával	imádkozás	hangosan a hittanoktató	csoport felosztása	nincs	kapcsolódás	Mária éneke	hely	óra közepe vagy vége	fejlesztési terület		hittanosok	szavakat választanak	hittanoktató	<ul style="list-style-type: none"> • előkészül • hangosan imádkozik 	eszközök	<ul style="list-style-type: none"> • kerek tálca (vagy karton) • szavak papírra írva
	műfaj	többféle																			
megfogalmazás	hittanoktató a hittanosok által választott szavak felhasználásával																				
imádkozás	hangosan a hittanoktató																				
csoport felosztása	nincs																				
kapcsolódás	Mária éneke																				
hely	óra közepe vagy vége																				
fejlesztési terület																					
hittanosok	szavakat választanak																				
hittanoktató	<ul style="list-style-type: none"> • előkészül • hangosan imádkozik 																				
eszközök	<ul style="list-style-type: none"> • kerek tálca (vagy karton) • szavak papírra írva 																				